

ΚΟΝΙΟΝΚΤΙΒ

ΟΒΡΑΖУВАНΕ

От индоевропейски са познати два вида образуване на конюнктив – с кратък и дълъг вокал.

I. ΚΟΝΙΟΝΚΤΙΒ С ΚΡΑΤΎΚ ВΟΚΑΛ -ε/ο- се среща при атематични глаголи и има пълна степен на корена. Завършеците *-σεισ/-σει* в по-стари надписи са *σεσι σε*¹ (*είδομεν, χεύομεν, παύσομεν, τείσομεν, ίλασόμεθα*).

Подобно на тях са образувани и формите:

καταβήομεν (= *καταβῶμεν, καταβαίνω*)

γνώομεν (= *γνώμεν, γινώσκω*)

βλήεται (= *έβλήμην/ έβαλόμην*)

δαμήετε (*δαμάζω*)

στήομεν (= *στώμεν, ίστημι*)

κιχήομεν (= *κίχωμεν, act. κιχάνω* или *κιχήω*)

Κονюнктивът с кратка гласна е най-често срещан в сигматичния аорист у Омир и останалите диалекти, освен в атически².

βήσομεν - βαίνω, αλγήσετε - αλγέω, σαώσομεν - σαώω, αμείψεται - αμείβω,
 йон. *ποιήσει - ποιέω, еол. αποπέρασσει - περάω*

Явяват се отделни форми в Омировия перфект:

είδομεν = είδώμεν (*οίδα, зная*)

είδετε = είδητε (*οίδα*)

πεποίθομεν - от πέποιθα

II. ΚΟΝΙΟΝΚΤΙΒ С ДΎΛΎГ ВΟΚΑΛ³ на *-ω/η-* в тематичните глаголи, който удължава гласната от основата:

φέρωμεν, φέρητε < φέρομεν, φέρετε

¹ *ibidem*

² Palmer, Leonard R., *The Greek Language*, London, 1980, p. 309.

³ Бешевлиев, В. *Историческа граматика на гръцкия език*, II Морфология, София 1943, стр. 160.

ἔχῳσι < ἔχουσιν

ἴδῳμεν < εἶδομεν

Под влиянието на индикатива окончанията *-ης и *-η се променят в ης и -ης. По-късно те преминават и в аориста. Дори у Омир се появяват тематично образувани форми. При глагола εἶμί откриваме само такива форми: ἔωμεν > ὦμεν. При други глаголи - θήομεν/ θήης, στήομεν/ στήης, στήῳσι, παύσωμεν.

С metathesis quantitatis са образувани следните форми:

στήομεν > στέωμεν = στῶμεν

θήομεν > θέωμεν = θῶμεν

(йон.) λυθέωμεν - λυθῶμεν

*εἶδήῳ, *εἶδήῳσι > εἶδέῳ, εἶδέῳσι (йон.) – от οἶδα

При малко глаголи конюнктивът се образува само с удължаване на гласната:

критски. - δυνᾶμαι, аркадски. - ιστᾶτοι

ЛИЧНИ ОКОНЧАНИЯ ЗА INDICATIVUS И CONIUNCTIVUS

(ПЪРВИЧНИ)⁴

Activum

1 sg. -μι (ие. -mi) се намира само при глаголи от второ спрежение (εἶ-μί, δίδω-μι, φη-μί, δείκνυ-μι). Това окончание се пренася върху verba contracta в лесбоски, тесалийски, аркадски, кипърски и беотийски, както и върху конюнктиви на глаголи от първо спрежение (κάλημι, ποίειμι) Глаголите от

⁴ Smyth, H. W., *Greek Grammar*, Cambridge, 1956, p. 153 – 154, Бешевлиев, В., *Историческа граматика на гръцкия език*, II, Морфология, София, 1943 г., 89 – 97 стр.

първо спрежение нямат окончание и просто удължават тематичната гласна (*λύω, λείπω*)⁵.

2 sg. *-σι* (*ue. – si*) Открива се в Омировия език - *έσ-σί < *es-si* (2 sg.) от глагола *είμι*. Вероятно е така и във *φήσ* (от *φημί*). Атическото *εί* (ще вървиш) идва от *έ-σι (*esi)*; *λύεις < λύε-σι*. Конюнктивът следва аналогията на индикатива, но с дълга тематична гласна: *τιθήσ < τιθέ-ης*.

3 sg. *-τι* (*ue. -ti*) се открива при глаголи от второ спрежение: *έσ-τί, τίθη-σι < τίθη-τι* (дор.) В конюнктив - *λύη, τιθή* - като *λύει*, само че с дълга тематична гласна, а в Омир за някои от формите на тематичните глаголи се използва окончанието *-σι* (*ἄγῃσι, ἔλῃσι, λάθῃσι*)⁶.

1 pl. Окончанието в западногръцките диалекти за всички времена и наклонения е *-μεσ*, а в останалите *-μεν* (*φέρομεν*). Окончанието *-μεσ* може би е първично, но няма сигурни свидетелства за това.

2 pl. Във всички гръцки диалекти се явява окончание *-τε* (*έσ-τε, φέρε-τε*)

3 pl. (*ue. -énti/ -ónti, -nti*) Когато окончанието е било под ударение, се е използвало *-énti/ ónti*, а когато не е било *-nti*. Първичното окончание *-énti/ ónti* се пази в дорийски - *λύονται*, докато в атически става *λύουσι, έντί = είσί*. Първичното *-nti* се пази само в тематичните глаголи. В дорийски няма промяна – *φέρονται, ἄγωνται*, беотийски – *κάλεοιθι, ἔχωιθι*. В конюнктив - *λύωσι < λύω-νται, τιθῶσι < τιθέ-νται, ποιῶσι < ποιῶ-νται* (дор.). Много форми на глаголи от второ спрежение са образувани със суфикс *-ανται*, поради изчезване на *ν* и удължаване, като *τιθέασι < τιθέ-ανται*.

1, 2, 3 dual. – окончанието за 1 pl. рано замества това за 1 dual. Първичните окончания за 2 и 3 също изчезват и се заместват от вторичните (*-τοι*)

Medium

⁵ Според Бешевлиев първичното окончание за 1 sg. е *-ω* (*ue. – ὄ*), вж. 89 стр.

⁶ Вж. Бешевлиев, В. *Историческа граматика на гръцкия език*, II Морфология, София 1943

1 sg. *-μαι* се явява при всички глаголи (*φέρω-μαι*, *coni. φέρω-μαι*). Повечето учени смятат, че окончанието е получено чрез кръстосване на окончанията *-μι* с *-αι*⁷.

2 sg. *-σαι* (*ue. -sai*) пази *-ς* в перфектината форма на всички глаголи (*λέλυ-σαι*, *πέφαν-σαι*) и в презенса на глаголите от второ спрежение (*τίθε-σαι*). Навсякъде другаде *-ς* изпада между гласните, както в *λύη* или *λύει* < *λύε-σαι*; *λυθήση* или *λυθήσει*, *φανῆ* < *φανέε-σαι*. Конюнктив – *θῆ* < *θηε-σαι*, *δῶ* < *δῶη-σαι*, *ῆ* < *ῆη-σαι*, *φιλῆ* < *φιλέη-σαι*, *λύη* < *λύη-σαι*, *φήνη* < *φήνη-σαι*, *δηλοῖ* < *δηλόη* < *δηλόη-σαι*.

3 sg. *-ται* (*ue. -tai*) – *φέρει-ται*, *τίθε-ται*, *coni. – ἀμείψε-ται*, *μαίνη-ται*.

1 pl. *-μεθα* (*ue. -medhə*) В епоса и драмата суфиксът *-μεσθα* често е употребяван вместо *-μεθα* (*βουλόμεσθα*, *ἐπιστάμεσθα*). Смята се, че окончанието е образувано по аналогия с 2 pl. *-σθε*.

2 pl. *-σθε* (*ue. -dhwe*) – *φέρεσθε*, но *ς* изпада между 2 съгласни – *ἡγγελε(σ)θε*. Според някои изследователи първичното окончание е било *-θε*, но се е получило погрешно отделяне (*ἔζωσ-θε*) по аналогия (*ἔζω-μαι*).

3 pl. *-νται* (*ue. -ntai*) След съгласни се запазва, а след гласни се променя в *-αται* (от сонантното *η*), *coni. – ἔπων-ται*.

1 dual. *-μεθον* – известни са само 3 примера (от Омир и Софокъл).

2 dual. *-σθον* и 3 dual. *-σθην* са образувани според активните окончания.

ΚΟΝΙΟΝΚΤΙΒ ΠΡΙ ΓΛΑΓΟΛΙ ΟΤ ΠΨΡΒΟ ΣΠΡΕΖΗΝΗΕ⁸

Coniunctivus Praesentis

Activum

⁷ Подробно обяснение вж. Бешевлиев, В. *Историческа граматика на гръцкия език*, II, Морфология, София, 1943 г., стр. 94, §530 а.

⁸ Smyth, H. W., *Greek Grammar*, Cambridge, 1956, p. 194 – 201.

Презентният конюнктив прибавя окончанията за главни времена към основата с дълга тематична гласна: λύω, -ησ, -η; τιμάσ (= τιμά-ησ), τιμά (= τιμά-η), φαίνωμεν, -ητε, -ωσι (< -ωντι).

Medium

Образува се като актива - λύωμαι, λύη (= λύη-σαι), λύη-ται; φαινώ-μεθα, φαίνη-σθε, φαίνω-νται.

Coniunctivus Aoristi Primi et Secundi

Activum et Medium

Дългата тематична гласна -ω/η- е заменила α на индикатива и формите са образувани като презентния конюнктив: λύσω, λύσωμαι, φήνω, φήνωμαι. Няколко глагола от първо срежение образуват втори аорист без тематична гласна (атематичен аорист), както глаголите от второ спрежение: (γιγνώσκω).

Passivum

Конюнктивът прибавя -ω/η- към аористната основа и характеристиката -θε или -ε и контрахира: λυθῶ, -ῆσ, -ῆς, < λυθέω, -έησ, έη; φανῶ, -ῆσ, ῆς < φανέω, εησ. έη.

Coniunctivus Perfecti Primi et Secundi

Activum

Перфектният конюнктив най-често се образува описателно от part. pf. act. и глаголът εἰμί в конюнктив: ᾶ, ῆσ, ῆ; например λελυκῶς ᾶ, γεγραφῶς ᾶ, λελυκότες ᾶμεν, γεγραφότες ᾶμεν. От описателните форми има засвидетелствани само 1 и 3 sg. и 2 и 3 pl. Обикновеният перфектен конюнктив (λελύκω, γεγράφη) се среща много рядко. Простата форма е получена чрез заместване на тематичната гласна -ω/η- с α в перфектната основа. От глаголите от първо спрежение са засвидетелствани само единствено число и 3 pl.

Medium

Най-често се образува описателно от part. pf. med. + конюнктива на глагола εἰμί, напр. λελυμένος ᾶ.

ΚΟΝЮНКТИВ ΠΡΙ ΓΛΑΓΟΛΙ ΟΤ ΒΤΟΡΟ СПРЕЖЕНИЕ⁹

Coniunctivus Praesentis

Activum

Ατιχеската форма *τιθῶ* е получена от контракция със слабата основа, към която се прибавя тематична гласна *-ω/η-*: *τιθέω*, *-έης*, *έη*, *τιθέωμεν*, *-έητε*, *-έωσι*; *διδώω*, *-όης*, *-οη*, *διδώωμεν*, *-όητε*, *-όωσι*; *ίστῶ* < *ιστέω*. Глаголите на *-νυμι* обикновено образуват конюнктив като глаголи от първо спрежение: *δεικνύω*, *ύης*, *-ύη*.

Medium

По подобен начин са образувани формите от *τιθέω-μαι*, *τιθέη-(σ)αι*, *διδώω-μαι*, *διδόη-(σ)αι*, *ιστέω-μαι*, *ιέη-(σ)αι*. Глаголите на *-νυμι* образуват *coni. praes. med.* като тези от първо спрежение (*λύωμαι*).

δύναμαι – мога, *έπίσταμαι* (знам), *κρέμαμαι* (вися) и *άγυαμαι* (чудя се) прибавят *-ω/η-* на мястото на гласната от основата, така че не се получава контракция: *δυνίωμαι*, *δύνη*, *δύνηται*, *δυνώμεθα*.

Свидетелствата за форма *-ύται* при глаголите на *-νυμι* се срещат много рядко: *ρήγνυται* (Hirponax 19), cf. *διασκεδάιννυται* (P. Ph. 77b).

Coniunctivus Aoristi

Activum et Medium

Глаголите *δίδωμι*, *τίθημι*, *ίημι* и *ίστημι* образуват аорист в единствено число, добавяйки суфикс *-κ* и лични окончания: *έθηκα*, *έδωκα*, *ήκα*. За множествено и двойнствено число, както и в другите наклонения се използват формите на втория аорист.

Coniunctivus Aoristi Secundi

Activum et Medium

Всички форми във втори аорист са резултат от контракцията на тематичната гласна със слабата гласна от основата. Примери: *θῶ* < *θέω*, *θέης*,

⁹ *ibidem*, p. 207 – 210.

θέη, θέωμιν; ᾠ < ἔω, ἔησ, ἔη, ἔωσι; δῶ < δόω, δόησ, δόη; στῶ < στέω, στέησ, στέη.

ἐπριάμην става πρίωμαι с -ω/η- на мястото на крайната гласна от основата.

Coniunctivus Perfecti Primi et Secundi

Activum et Medium

ἔστηκω и ἔστω се появяват в прозата и поезията, ἔστηκώς ᾠ - в прозата.

Медиумът не се среща в атическите текстове.

НЕПРАВИЛНИ ГЛАГОЛИ ОТ ВТОРО СПРЕЖЕНИЕ¹⁰

εἰμί – образува конюнктив тематично, като глагол от първо спрежение – ἴω, ἴησ. В Омировия език конюнктивът е ἔω < *ἔσω, ἔωμιν < ἔσωμιν, в дорийски ἴωντι, ᾠντι, беотийски ἴωνθι.

ἴημι - coni. praes.: ἴῶ, ἴησ < ἰέησ; coni. aor.: ᾠ, ἦσ < -ἔ -ω, -ἔ -ησ. У Омир се срещат форми на конюнктив μεθείω, μεθήη, ἀφέη, μεθῶμιν. ἴημι у Омир обикновено е с кратко ι.

φημί – конюнктивът се образува като при глаголите от първо спрежение - φῶ < φήω¹¹

ἦμαι (κάθημαι) – в атическата проза на мястото на ἦμαι се използва κάθημαι.

κεῖμαι – В конюнктив и оптатив κει- става κε- пред вокал¹².

χρή – всъщност това е съществително име, което означава “нужда”, и което се е сляло със спомагателния глагол εἰμί - χρῆ < χρῆ + ἦ

οἶδα - в конюнктив гласната е от разширената основа се слива с конюнктивните завършеци¹³.

¹⁰ ibidem, p. 212 - 217.

¹¹ Милев, А., Михайлов, Г., *Старогръцка граматика*, София, 1979, стр. 157.

¹² Гласните ι и υ от дифтонгите често пъти изчезват пред гласна и се превръщат в полувокали, които не се изписват: ὕος < ὑίος, βοός < βούος gen.

¹³ Милев, А., Михайлов, Г., *Старогръцка граматика*, София, 1979, стр. 153.

За спрежението на неправилните глаголи в конюнктив вж. приложението.

УПОТРЕБА НА КОНЮНКТИВА¹⁴

Както в индоирански, така и в старогръцки конюнктивът първоначално се употребява за предаване на едно субективно очаквано събитие (*prospectivus*), както и за желано събитие (*voluntativus*). В староиндийски и в двата случая се употребява отрицание *ná*, по-късно *mā* за волунтативната употреба; на старогръцки *οὐ* и *μή* се разпределят още от самото начало към двете употреби. Само в проспективния конюнктив може да има модална частица, която става постоянно явление в подчинените изречения след Омир, докато в главни изречения се замества с *indicativus futuri*. В класическо време конюнктивът с *ἄν* е характерен основно за подчинените изречения, като след исторически времена по правило се замества с *optativus obliquus*. Конюнктив без *ἄν*, често въвеждан с *ἄγε* и *φέρε* има смисъл на подкана и забрана в главни изречения, но се появява и в подчинени. В подчинените изречения разликите между лицата минават на заден план и *μή* може да бъде общо отрицание, при което ялната разлика между употребата на видовете конюнктив се заличава. 2 и 3 лице се свързват с проспективната употреба, а 1 лице – с волунтативната.

1. *Coniunctivus prospectivus* (отрицание - *οὐ*). Обозначава субективно очакване на говорещия, докато *indicativus futuri* изразява гледна точка, че нещо ще бъде сигурно в бъдещето. При Омир проспективният конюнктив е още жива конструкция със или без модална частица, но по-късно в редица подчинени изречения, където неговото значение избледнява, обикновено се среща в 1 и 3 лице, рядко във 2.

¹⁴ Kühner, R., Blaß, Fr., Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache. 1. Bd. 1890, Hannover und Leipzig, p. 309 – 319.

а. В главни изречения у Омир проспективният конюнктив рядко е утвърдителен, обикновено е отрицателен.

Καὶ ποτέ τις εἶπῃσιν... · Ἑκτορος ἤδε γυνή. (Ζ 459-460)

И някога някой ще каже... “Това е жената на Хектор.”

οὐ γάρ τις με βίη γε ἔκων ἀέκοντα δίηται (Η 197)

Никой няма да ме прогони със сила роне против волята ми

οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι (Α 262)

Вече такива мъже не съм виждал и няма да видя

οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερός βροτὸς οὐδὲ γένηται (Ζ 201)

Няма сред живите смъртен и няма тепърва да има

б. У Омир и в по-късни автори се използва особено за възкличания. По-свободна употреба е засвидетелствана отново в койне.

τί πάθω τλήμων; (Aristoph. Pl. 603)

О, нещастната аз!

с. Проспективният конюнктив с модална частица в главно изречение се среща само у Омир.

ἔκ τοι ἐρέω...· ἦς ὑπεροπλίησι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσση (Α 205)

ще кажа... : заради тази дързост скоро ще загуби живота си.

τὴν μὲν ἐγὼ... πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα (Α 184)

аз... ще я пратя, ще отведа Бризеида

πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω, οὐδ' εἴ μοι... εἴ μή κτλ. (Β 488)

Всички не бих изброил, нито бих изредил имената, дори...

μητίσομαι... σὺ δέ κεν κακὸν οἶτον ὄληαι (Γ 415 f)

Ще направя да загинеш от жалка смърт/ ще ти причиня позорна смърт

d. Проспективният конюнктив се използва в подчинени изречения, за да обозначи глаголно действие, чието осъществяване е очаквано в настоящето или бъдещето, по-рядко в миналото. Конюнктив стои в подчинени изречения, както, когато значението изисква това, така и при замяна на други наклонения. Проспективният конюнктив се явява рядко в косвени въпроси, в относителни изречения, в нерелативни темпорални изречения с *ἐπεὶ* и *πρίν*, в условни и отстъпителни изречения. Като проспектив се тълкува и конюнктивът в утвърдителни финални изречения, особено с *ὡς* и *ὅπως* (където може да имаме *indicativus futuri*). Освен при *ἵνα* и при често срещаните у Омир изречения за сравнения, модалната частица може да присъства навсякъде, като в атическата проза тя дори отчасти е необходима (в относителните изречения и при *ὅπως*). *μή* става общо отрицание само на волунтативния конюнктив, поради което проспективното значение губи ясните си граници. И докато в по-ранната епоха времето на управляващия глагол няма значение, в класическо време в подчиненото изречение се използва конюнктив, когато управляващият глагол е в главно време. Когато *verbum regens* е в историческо време, вместо конюнктив стои *optativus obliquus*. При косвени въпроси стои проспектив със или без модална частица след главно и историческо време, но рядко и по общоприетия начин се среща само в единични примери.:

οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἑάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς μάρνασθ' ὅπποτέροισι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ (E 33)

Няма ли ний да оставим троянци сами и ахейци
с бой да решат кого промислителят Зевс ще прослави?

οὐ δηναιοὺς ὅς ἀθανάτοισι μάχηται (E 407)

че кратколетен е смъртният, който с безсмъртни се бори.

φρονεῦσι τοῖ' ὀκοίοισ' ἐγκυρέωσιν ἐρῦμασιν (Archil. 68, 3 D.)

и са разумни толкова, с каквито дела се занимават

2. Coniunctivus voluntativus отрицава с *μή*. Означава не само желание на говорещия, което е в сила за самия него (1 sg.), но и подбуда за други лица (2 и 3 pl.). Само в първия случай искацията е лице, обозначено с лично окончание. Употребата на първите лица на конюнктива се обуславят от липсата на такива при императива. Вторите и третите вървят паралелно с императива, но основно се употребяват с *μή* като прохибитив.

а. В тесен смисъл волунтативният конюнктив в 1 sg. почти само в аорист се използва за волеизявление на говорещия, който влиза във взаимна зависимост с някой друг (старогръцки, староиндийски и авестийски).

ἐπίσχετ', αὐδὴν τῶν ἔσωθεν ἐκμάθω (Eur. Hipp. 567)

реших да разуча подробно езика/ говора

μή δῆτ' ἀδικηθῶ (Soph. OC 174)

не бъдете несправедливи с мен!

б. В конюнктив 1 dual. и pl. във всички времеви системи може да се предаде общо волеизявление. Обикновено обаче с 1 dual. и pl. говорещият подбужда другите да предприемат заедно с него някакво действие и по-рядко да споделят някакво състояние (coniunctivus adhortativus).

ἀλλ' ὡς τάχιστα πρὸς πόλιν σπεύσωμεν, ὦ Φιλοῦργε (Aristoph. Lys 266)

Да се втурнем бързо към града, Филурге

с. 2 и 3 лице на coniunctivus aoristi (с отрицание *μή*) от Омир нататък представлява забрана, насочена към един човек (coniunctivus prohibitivus).

ἀλλὰ μή μ' ἀφήσῃς ἔρημον οὕτω χωρὶς ἀνθρώπων στίβου (Soph. Phil. 486)

Не ме оставяйте на този пустинен бряг, далеч от хората!

μηδὲν ἀθυμήσητε (X. A. 5. 4. 19.)

не падайте духом!

μη τοίνυν τις οἴηται (= *μη οἰώμεθα*) (P. L. 861 E)

нека никој не помисли

d. Утвърдителните 2 и 3 лице в главно изречение със значение на молба са засвидетелствани за елинистическо време, в което отслабването на оптатива може да предизвика несигурност на конюнктивната употреба.

e. Прохибитивните изречения още доста рано при промяната на ритъма започват да се употребяват като подчинени – отрицателни финални изречения и изречения с *verba timendi*. Не толкова значим е волунтативният конюнктив във финални изречения със съюзи *ἵνα*, *ὥς*, *ὅπως*, *ὄφρα* и особено няма значение в утвърдителни изречения, в които има проспективен конюнктив. Все пак конюнктив в подчинени изречения с *ἵνα*, *ὥς*, *ὅπως*, *μή* и *ἵνα μή* все повече се превръща във външен знак за подчиненост (несъмнено в замяна на *optativus obliquus*) в противовес на самостоятелни прохибитивни изречения, които в най-стария гръцки имат само *coniunctivus aoristi*. От Омир нататък отрицателните и утвърдителните финални изречения и изреченията с *verba timendi* съдържат и *coniunctivus praesentis*.

f. При несигурни, съмнителни, нежелателни преки въпроси, на които често не се очаква отговор, от Омир нататък стои в 1 лице, основно в sg.. Отрицанието е *μή οὐ*. У Платон и Демостен се явява и в 3 лице, особено с *τις*, като заместник на *ἐγώ*.

ἀλλὰ μή οὐχ οὕτως ἔχῃ (P. Crat. 436 b)

но това може да не е вярно

g. От 5 в. нататък в йонийски и атически *μή*, обикновено с *coniunctivus praesentis* (има отрицание *μή οὐ*), се използва за изразяване на внимателно твърдение, наравно с *optativus* с *ἄν*, по-често с иронична отсянка.

οὐ μή ληρήσης (Ar. Nub. 367)

не говори глупости!

h. чрез прибавянето на второ отрицание (*μή οὐ*) от 5 в. нататък се изразява силно отрицателно твърдение.

οὐ τι μή φύγη μόρον (Aesch. sept. 199)

не може да избегне съдбата си

i. *οὐ μή* с *coniunctivus aoristi*, отначало само в атически, изразява силна забрана, въпреки че в надеждните ръкописи се изписва “*οὐ μή...*” т.е. става въпрос за прохибитив, пред който има самостоятелно “не”.

οὐ μή σκώψῃς (Aristoph. Nub. 296)

не се присмивай

j. Вместо *μή* с конюнктив в по-късния йонийски и атически може да стои самостоятелно подчинено изречение с *ὅπως μή* (за да не), в койне - *ἵνα μή*.

ὅπως τοῦτο μή διδάξῃς μηδένα (Aristoph. Nub. 824)

за да не поучаваш никого

k. Изолиран е аркадският пример, в който модалната частица се явява след стар конюнктив на *-ων*, по модел на прескриптивния оптатив.

3. *Coniunctivus adhortativus* – обикновено се среща в 1 pl., като чест е предшествано то *φέρε (δή)*, *ἄγε (δή)*. 1 sg. в отрицателни изречения (рядко срещани, и от в поезията) може да изрази предупреждение или заплаха. *Coniunctivus adhortativus* компенсира липсата на първо лице в императив.

νῦν ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός (P. Prot. 314 b)

нека сега да изслушаме човека

4. *Coniunctivus deliberativus (prae. aor.)* се използва при въпроси, когато говорещият пита какво да прави или да каже. Отрицава с *μή*. Въпросът не се отнася към бъдещ факт, а до това какво е добре да се направи или каже, с оглед на обстоятелствата. В атически самостоятелната употреба се въвежда с *βούλη/ βούλεσθε*. Почти винаги делиберативният конюнктив се повтаря или паралелно с него има втори въпрос.

εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; (E. Ion 758)

да говорим или да замълчим?

βούλει σοι εἶπω; (P. G. 512 d)

искаш ли да ти кажа?

5. Coniunctivus obliquus съществува само в най-стария гръцки, като в по-късното развитие на него съответства optativus obliquus. Дори в подчинени изречения конюнктивите запазват поменатите си по-горе значения. Въпреки че тези употреби са малко по-меки, отколкото в главни изречения, в подчинените изречения съюзите или относителните местоимения са тези, които определят значението, докато конюнктивът най-накрая започва да се употребява чисто традиционно в подчинени изречения – факт, предизвикан от установилата се употреба на optativus obliquus. В подчинени изречения с модална частица тя е по-важна от конюнктива, освен когато не се слее със съюза: *εάν*, *επειδάν*, *όταν*. От койне нататък *ἵνα* с конюнктив получава широко разпространение.